

ŠOLA: SREDNJA VZGOJITELJSKA ŠOLA IN GIMNAZIJA LJUBLJANA

OBRAZEC ZA PRIPRAVO POROČILA O SAMOEVALVACIJI, 3. letnik

Temeljni cilj poskusa je posodobiti gimnazijski program z uvedbo novih programskih elementov. Namen samoevalvacije je, da s temeljitim in sistematičnim notranjim spremljanjem uvedenih programskih elementov ugotovite in dokumentirate dobre in slabe strani uvedenih novosti ter na tej podlagi predlagate spremembe in dopolnitve. Samoevalvacija je zastavljena tako, da vseskozi zasleduje uresničevanje na začetku postavljenih ciljev poskusa. To pomeni, da cilje zasledujete vsa širi leta, vendar vsako leto uresničite le določeno etapo posameznega cilja z namenom, da ob koncu projekta dokumentirano pojasnite, v kakšni meri in kako so bili doseženi načrtovani cilji poskusa.

V poglavju Cilji poskusa so zapisani cilji in kazalniki poskusa, kot jih je sprejel Strokovni svet RS za splošno izobraževanje in vam predstavljajo okvir za lažjo umestitev vaših ciljev, ki jim sledite v tem poskusu.

Obrazce za poročilo šole vam prilagamo v nadaljevanju besedila. Poročilo mora biti narejeno za vsak programski element (nivojskost, fleksibilnost organizacije pouka, drugačne oblike usvajanja in vrednotenja znanja), ki ga izvajate na vaši šoli v tem šolskem letu. Pri tem je pomembno, da določite področja, ki jih boste spremljali (npr. za element oblike nivojskosti – kriteriji izbora dijakov, ki obiskujejo višjo raven, metode dela v skupini dijakov višje ravni itd.).

CILJI POSKUSA

Cilji in kazalniki poskusa so naslednji:

Št.	Cilji	K a z a l n i k i
1.	Ugotoviti, ali in kako možnost izbire (nivoji zahtevnosti, izbirni predmeti in novi izbirni predmeti) vpliva na razvoj večje odgovornosti dijakov za lastno znanje.	• prisotnost pri pouku• motivacija za šolsko delo• učni uspeh pri teh predmetih• dosežki na maturi pri teh predmetih• zadovoljstvo dijakov z možnostjo uresničevanja svojih interesov
2.	Ugotoviti učinek različnih izvedb predmetnika in fleksibilne organizacije pouka na znanje.	• učni uspeh• dosežki na maturi• zadovoljstvo dijakov in učiteljev
3.	Ugotoviti učinkovitost organizacije življenja in dela šole.	• zadovoljstvo dijakov in učiteljev• sodelovanje staršev
4.	Vpliv različnih oblik in načinov usvajanja in vrednotenja znanja na motivacijo, učno uspešnost ter odgovornost za učenje.	• kakovost raziskovalnih nalog in drugih izdelkov• motiviranost za učenje• učni uspeh• zadovoljstvo učiteljev

**POROČILO O SAMOEVALVACIJI POSKUSA »PREVERJANJE NEKATERIH ELEMENTOV
GIMNAZIJSKEGA PROGRAMA« ZA ŠOLSKO LETO 2012/2013
(SREDNJA VZGOJITELJSKA ŠOLA IN GIMNAZIJA LJUBLJANA - 2. in 3. letnik)**

1. IZBRANI PROGRAMSKI ELEMENTI IN PODROČJA SPREMLJANJA

Izbrani programski elementi	Področja spremljanja
NIVOJSKOST	Motivacija in zadovoljstvo dijakov.
	Participacija v učnem procesu.
	Doseganje višjih taksonomskih ravni znanje pri dijakih

2. CILJI POSKUSA ŠOLE (ZA ČAS TRAJANJA POSKUSA)

Št.	Cilji	Kazalniki
1	Zagotoviti individualiziran pristop k dijakom v skladu z njihovimi sposobnostmi in motivacijo.	- Dijaki na višjem nivoju usvojijo v pomembno višjem deležu višje taksonomske ravni znanja v primerjavi s splošnim nivojem. - Dijaki na splošnem nivoju usvojijo znanja na srednjih do višjih taksonomskih ravneh. - Dijaki na višjem nivoju dosežejo primerjalno z dijaki osnovnega nivoja višje ocene pri nalogah, ki vrednotijo višje taksonomske ravni na maturi. - Dijaki dosežejo na maturi boljši uspeh.
2	Pri dijakih razviti sodelovalno učenje in odgovornost za rezultate individualnega in skupinskega dela.	- Pomembno manjši delež izostankov od pouka v 2., 3. in 4. letniku.
3	Razviti kompetenčni pristop k poučevanju predmetov na nivoju učenje učenja.	- Večji delež dijakov z višje razvitimi učnimi strategijami.
4	Pri dijakih dosežati, da na izbranih predmetnih področjih dosežajo visoko kakovost.	- Višji delež dijakov v skupinah višje zahtevnosti.

3. ETAPNI CILJI V ŠOLSLEM LETU 2012/2013

Etapni cilji za posamezno šolsko leto se ne razlikujejo od ciljev, ki jih bomo zasledovali za čas trajanja celotnega poskusa. Menimo, da le tako lahko konkretno, korektno in kakovostno izvedemo samoevalvacijo celotnega poskusa, saj bomo imeli v vseh oddelkih in v vseh letnikih enotne podatke, ki bodo na voljo za končno samoevalvacijo poskusa.

Pri posameznem predmetu so se zasledovali tudi ožji, bolj specifični cilji (skladni z letnim delovnim načrtom predmeta), ki pa po vsebini ne odstopajo od ciljev, navedenih zgoraj.

4. OPIS IN METODE DE LA

V letošnjem šolskem letu smo poskus izvajali v dveh gimnazijskih oddelkih, in sicer v oddelku 2. letnika in v oddelku 3. letnika. Oddelek 2. letnika je bil v poskusu prvo leto, v oddelku 3. letnika pa smo letos poskus izvajali drugo leto. Dijaki so imeli tudi v letošnjem letu diferencirane ure pouka pri matematiki in pri angleščini. Ker so se izkušnje prvega leta izvajanja fleksibilne zunanje diferenciacije izkazale za dobre, smo tudi v tem šolskem letu uporabili enako obliko izvajanja. Dijaki obeh letnikov so bili pri matematiki in angleščini po dve učni uri ločeni v dve homogenejši skupini (osnovna in višja raven), ostale učne ure (pri matematiki tri, pri angleščini dve) pa so bile izvedene običajno, v večji heterogeni skupini. Oba nivoja je pri istem predmetu v posameznem oddelku poučevala ena učiteljica. Razporeditev v skupine je potekala glede na ocene posameznega dijaka (za dijake 2. letnika glede na zaključene ocene v 1. letniku, za dijake 3. letnika glede na zaključene ocene v 2. letniku) ter glede na pogovor o njegovih željah ter pričakovanjih pri pouku matematike in angleščine. Glede dejanske razporeditve dijakov v homogenejšo skupino lahko rečemo, da ker sta bila oba oddelka po začetnem uspehu primerljiva (glede na uspeh slabša oddelka, pri obeh precejšen osip iz prvega v drugi letnik), ni nenavadno, da sta se skupini osnovnega in višjega nivoja podobno številčno razporedili. V 2. letniku je bilo pri matematiki na višjem nivoju 11 dijakov in prav toliko na osnovnem, pri angleščini pa je bilo na višjem nivoju 10 dijakov in na osnovnem 12. V 3. letniku so bili dijaki razporejeni v naslednje skupine: pri matematiki 9 dijakov na višjem nivoju in 13 na osnovnem; pri angleščini 10 dijakov na višjem nivoju ter 12 na osnovnem. Številčno podobna je bila delitev tudi v prvem letu izvajanja poskusa (v lanskem šolskem letu je bilo na višjem nivoju pri matematiki 8 dijakov, na osnovnem nivoju pa 15 dijakov; pri angleščini je bilo na višjem nivoju 10 dijakov, na osnovnem pa 13 dijakov). Da je način delitve dijakov v skupine ustrezen, pričajo tudi rezultati internega spremljanja poskusa, saj

se dijaki v veliki večini strinjajo s skupino oz. nivojem v katerem so. Da so v pravi skupini pri angleščini namreč trdi kar 86,3 % (19 od 22) anketiranih dijakov 2. letnika in 85 % (17 od 20) dijakov 3. letnika; s skupino pri matematiki se strinja 90,9 % (20 od 22) dijakov 2. letnika ter 85 % (17 od 20) dijakov 3. letnika.

Delo v obeh oddelkih je potekalo v skladu z učnimi načrti za posamezen predmet. Učna snov se glede na nivo ni razlikovala, pač pa je delo v homogenejših skupinah omogočalo, da so se na višjem nivoju učne vsebine lahko izvajale na višjih taksonomskih ravneh. Učna snov se je obravnavala pri skupnih urah, prav tako se je takrat izvajalo tudi ocenjevanje znanja. Testi znanja so bili enotni za vse dijake v posameznem oddelku in niso zajemali snovi, ki bi bila za katerokoli skupino neznana. Navkljub enotnemu učnemu načrtu in ocenjevanju znanja se je delo vsekakor lahko prilagajalo sposobnostim in znanju dijakov. V posameznih skupinah je bilo več individualnega pristopa – zlasti na osnovnem nivoju, kjer je delo v manjših skupinah omogočilo, da so vsi dijaki prišli v ospredje. Način dela v poskusu je omogočal spodbujanje dijakov k samostojnemu delu – zlasti pri oblikah pisnega sporočanja in eseju pri angleščini ter pri reševanju nalog (npr. paketnih nalog) pri matematiki. V obeh oddelkih je bilo poudarjeno tudi delo na izgrajevanju lastnih učnih strategij. Zaradi manjših skupin pri diferenciranih urah je bilo tudi več možnosti za spodbujanje dela v paru, za uporabo IKT tehnologije pri neposrednem delu v razredu ter samostojne predstavitve dijakov. Pri delu v diferenciranih skupinah se je prav tako spodbujalo zavedanje posameznikovo odgovornost za skupno opravljeno delo.

5. UGOTOVITVE IN INTERPRETACIJA

Pri dijakih obeh oddelkov v poskusu so se na začetku izvajanja poskusa kazale vrzeli v njihovem znanju. Zlasti oblikovanje skupine višjega nivoja je bilo pri obeh predmetih težavno. Težko delo dokazuje dejstvo, da so imeli (pre)nekateri dijaki, sicer vključeni v višji nivo, v 1. letniku zaključno oceno pri matematiki ali angleščini dobro (3).

Vsekakor je delo v homogenejših skupinah med izvajanjem poskusa omogočalo večjo preglednost dela dijakov, bolj individualizirano pomoč, več priložnosti za razjasnjevanje nejasnosti, za utrjevanje znanja, za aktivno sodelovanje pri pouku in nenazadnje za nadgradnjo znanja. Podobne pozitivne ugotovitve so v naši interni analizi sporočili tudi dijaki. Večina dijakov 2. letnika (10 od 22 dijakov oz. 45,4 % za angleščino in 16 od 22 dijakov oz. 72,8 % za matematiko) ter tudi večina dijakov 3. letnika (11 od 20 dijakov oz. 55 % za angleščino in 13 od 20 dijakov oz. 65 % za matematiko) meni, da lahko zaradi izvajanja fleksibilne zunanje diferenciacije bolj sodelujejo pri pouku ter da lahko več vprašajo. Večina dijakov (2. letnik: 19 od 22 dijakov oz. 86,4% za matematiko in 12 od 22 dijakov oz. 54,6 % za angleščino; 3. letnik: 13 od 20 dijakov oz. 65 % za matematiko in 11

od 20 oz. 55 % za angleščino) prav tako meni, da izvajanje fleksibilne zunanje diferenciacije učitelju omogoča, da več časa nameni razlagi in utrjevanju.

Da samo z izvajanjem fleksibilne zunanje diferenciacije ne moremo preseči določenih vrzeli v znanju, ki jih imajo dijaki, je razvidno iz tabel 1, 2 in 3. V tabelah so prikazane zaključne ocene dijakov pri angleščini in matematiki, glede na nivo, v katerem so bili. Vidimo, da ocene niso razpršene, ampak se pretežno gibljejo okrog ocene dobro (3). Za primerjavo smo v poročilo vključili tudi zaključne ocene, ki so jih dosegli dijaki 2. letnika iz lanskega šolskega leta, ko se je poskus prvič izvajal (torej je to letošnji 3. letnik v poskusu). Omenjene omejene »moči« poskusa pa se zavedajo tudi dijaki, saj jih slaba polovica (2. letnik: 11 od 22 dijakov oz. 50 % za matematiko in 3 od 22 dijakov oz. 13,6 % za angleščino; 3. letnik: 9 od 20 dijakov oz. 45 % za matematiko in 4 od 20 dijakov oz. 20 % za angleščino) meni, da imajo zaradi izvajanja fleksibilne zunanje diferenciacije boljše ocene. Stanje nikakor ni demotivirajoče za nadaljevanje poskusa, pokaže zgolj nekatere realne omejitve poskusa in spodbudi k iskanju novih, podpornih elementov za izboljšanje kvalitete znanja dijakov.

Tabela 1: 2. letnik 2011/2012 - ocene in izostanki

Šola: Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana, Kardeljeva ploščad 16, 1000 Ljubljana									
2. letnik: oddelek v poskusu (šolsko leto 2011/2012)									
Predmet	Nivo	Frekvenca ocen					Izostanki ¹		
		5	4	3	2	1	Op.	Neop.	Skupaj
Angleščina	osnovni	/	/	2	11	/	2.027 ur oz. 88,13 ur na dijaka	83 ur oz. 3,61 ure na dijaka	2110 oz. 91, 74 ur na dijaka
Angleščina	višji	1	1	5	3	/			
Matematika	osnovni	/	1	3	7	1			
Matematika	višji	3	3	2	2	1			

Tabela 2: 2. letnik 2012/2013 - ocene in izostanki po nivojih

Šola: Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana, Kardeljeva ploščad 16, 1000 Ljubljana									
2. letnik: oddelek v poskusu (šolsko leto 2012/2013)									
Predmet	Nivo	Frekvenca ocen					Izostanki		
		5	4	3	2	1	Op.	Neop.	Skupaj
Angleščina	osnovni	/	3	5	4	/	54	11	65
Angleščina	višji	/	3	6	1	/	80	8	88
Angleščina (nediferencirane ure)							115	1	116
Matematika	osnovni	/	/	5	4	2	77	10	87
Matematika	višji	/	3	8	/	/	63	2	65
Matematika (nediferencirane ure)							174	14	188

Tabela 3: 3. letnik 2012/2013 - ocene in izostanki po nivojih

Šola: Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana, Kardeljeva ploščad 16, 1000 Ljubljana									
3. letnik: oddelek v poskusu (šolsko leto 2012/2013)									
Predmet	Nivo	Frekvenca ocen					Izostanki		
		5	4	3	2	1	Op.	Neop.	Skupaj
Angleščina	osnovni	/	/	3	7	2	57	8	64
Angleščina	višji	/	2	6	2	/	71	9	80
Angleščina (nediferencirane ure)							119	9	128
Matematika	osnovni	/	/	3	7	3	69	5	74
Matematika	višji	2	4	3	/	/	41	2	43
Matematika (nediferencirane ure)							179	12	191

Tabele 1, 2, 3 in 4 nam prav tako razkrijejo število izostankov posameznega oddelka (tudi tukaj je za primerjavo vključen tudi 2. letnik prvega leta izvajanja poskusa). Čeprav izostanki ne dajejo slutiti, da bi se dijaki namenoma izogibali uram matematike in angleščine, je potrebna krajša razlaga glede organizacijskih zmožnosti izvajanja fleksibilne zunanje diferenciacije na Srednji vzgojiteljski šoli in gimnaziji Ljubljana. Zaradi izjemne stiske s prostorom in posledičnih težav pri sestavljanju urnika so bile ure diferenciranega pouka velikokrat bodisi prve ure bodisi zadnje ure. V določenih primerih so morali dijaki enega nivoja čakati na zadnjo uro bodisi diferencirane matematike bodisi angleščine. Vse to v določeni meri pripomore k nenadnim odhodom domov pri tistih urah, ko bi dijaki morali imeti diferenciran pouk.

Tabela 4: Skupni seštevek opravičenih in neopravičenih ur

	Izostanki		
	Opravičene ure	Neopravičene ure	Skupaj
2. letnik (2011/2012)	2027 ur oz. 88,13 ur na dijaka	83 ur oz. 3,61 ure na dijaka	2110 oz. 91,74 ur na dijaka
2. letnik (2012/2013)	2229 ur oz. 101,3 ure na dijaka	127 ur oz. 5,7 ure na dijaka	2356 ur oz. 107 ur na dijaka
3. letnik (2012/2013)	1860 oz. 84,5 ur dijaka	121 oz. 5,5 ur na dijaka	1981 ur oz. 90 ur na dijaka

Da smo na pravi poti oz. da stremimo k doseganju ciljev, smo med šolskim letom večkrat preverili z vmesnimi samoevalvacijami v obeh oddelkih. Med dijaki smo izvedli anketiranje, prav tako so imeli z razredničarkama (razredničarki obeh oddelkov v poskusu sta hkrati tudi učiteljici matematike) individualne pogovore o učenju, šolskem delu in počutju v oddelkih v letošnjem šolskem letu, vse učiteljice projektnega tima so pri

svojih urah preverjale vmesno doseganje oz. približevanje ciljem.

Poleg neposrednega izvajanja poskusa v obeh oddelkih se je med letom izvajalo tudi več drugih dejavnosti, povezanih s poskusom. Večkrat se je sestel projektni tim (v sestavi: Mojca Trampuš – vodja in učiteljica matematike; Lidija Canič Gabrovšek – učiteljica angleščine; Deja Kačič – učiteljica matematike; Barbara Šulc – učiteljica angleščine, Jana Hafner ter Alojz Pluško – ravnatelj) in izvajal analize dotedanega dela ter zastavljal smernice za nadaljnje delo.

Vseskozi smo sodelovali tudi z Zavodom RS za šolstvo, se udeleževali strokovnih srečanj na temo nivojskosti in izvajanja fleksibilne diferenciacije. Zavod RS za šolstvo je v letošnjem letu izvedel tudi hospitacijo učne ure matematike v oddelku 3. letnika, ki je vključen v poskus.

6. SKLEPNA OCENA UGOTOVITEV

Poskus na šoli izvajamo drugo leto in moramo reči, da so sklepne ugotovitve ob koncu letošnjega leta izredno pozitivne. Pozitiven odnos do izvajanja izražajo vse tri interesne skupine – dijaki, njihovi starši in učiteljice, ki učijo diferencirane predmete. Učna diferenciacija je prinesla boljše učne rezultate (ki se ne odražajo zgolj na ocenah, ampak predvsem na znanju, na razumevanju snovi dijakov in motivaciji za delo v šoli ...), ki posledično pomenijo večjo motiviranost dijakov za šolsko delo v prihodnosti in večje uspehe pri maturi. Večina dijakov 3. letnika v poskus (11 od 20 dijakov oz. 55 % za angleščino in 12 od 20 dijakov oz. 60 % za matematiko) namreč meni, da jim bo fleksibilna diferenciacija pripomogla h gradnji kakovostnega znanja za maturo. Temu mnenju se pridružujejo tudi starši dijakov.

Manjše skupine omogočajo tudi bolj individualen pristop in spodbudo k aktivnemu sodelovanju v učnem procesu, kar je pri poučevanju tujih jezikov izrednega pomena.

7. PREDLOGI ZA IZBOLJŠANJE STANJA

Izkušnje v letošnjem šolskem letu so dobre in niso pokazale potrebe po velikih vsebinskih spremembah v načinu dela. V prihodnjem šolskem letu bomo v oddelku v poskusu (letošnji 2. letnik) obdržali preizkušeni način dela, torej fleksibilno zunanjo diferenciacijo z istim učiteljem pri posameznem predmetu. V bodočem 4. letniku bomo dobro prakso in izkušnje izvajanja poskusa preteklih dveh let poskusili čim bolj vključiti v priprave na

maturo.

Kar se tiče organizacijskih predlogov, ki bi jih lahko individualno zagotovili sami (torej Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana), je prvi vsekakor ustrežnejši urnik – zlasti za ure diferenciranega pouka. Zaradi prostorske stiske, s katero se soočamo, ter dejstva, da vse ure enega predmeta (tako skupne, kot diferencirane) uči ista učiteljica, je urnik za dijake v poskusu manj ugoden, čemur pritrjujejo tudi sami dijaki.

Širše zastavljen predlog pa se nanaša na skorajda nujno prevetritev učnih načrtov, ki bi morali vsebovati tudi za dijake privlačnejše teme in učitelju omogočati več manevrskega prostora znotraj učnih načrtov.

Poročilo pripravili: Mojca Trampuš, vodja projektnega tima
Lidija Canič Gabrovšek
Deja Kačič
Barbara Šulc
Jana Hafner
Alojz Pluško, ravnatelj